

Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2012

Kraj:	Plzeňský kraj
Sídlo:	Škroupova 18, 306 13 Plzeň
Podpis člena Rady Plzeňského kraje pro oblast sociálních věcí pověřeného dle čl. 3 odst. 1 Podpisového a kompetenčního řádu Plzeňského kraje a Krajského úřadu Plzeňského kraje:	

Základní informace k vypracování dokumentu

Tato příloha obsahuje závaznou osnovu pro vypracování *Zprávy o stavu romské menšiny v kraji za rok 2012*.

Zpráva bude podkladem pro přípravu *Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2012* (dále jen „Zpráva 2012“), která by měla být v souladu s usnesením vlády ze dne 14. listopadu 2012 č. 831 předložena vládě k projednání do 30. září 2013.

Součástí tohoto vládního materiálu bude příloha s názvem *Zpráva o situaci romské menšiny v krajích za rok 2012*, která bude souhrnem všech krajských zpráv.

Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2012 by měla vycházet z výsledků výzkumných studií provedených ve sledovaném období na území kraje a z dalších dat získaných od jiných odborů krajského úřadu, obecních úřadů a dalších institucí spolupracujících při řešení romských záležitostí. Velmi důležité je vždy uvádět zdroje informací.

Cennými jsou pro zpracovatele Zprávy 2012 údaje krajských koordinátorů pro romské záležitosti, které vycházejí z jejich dobré znalosti terénu a z praktických zkušeností. Součástí dokumentu by měly být také příklady dobré a špatné praxe v oblasti romské integrace na území kraje a návrhy krajských koordinátorů na koncepční řešení situace Romů v ČR v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu.

Zprávu o stavu romské menšiny v kraji za rok 2012 odešlou kraje **nejpozději do 15. března 2013** na poštovní adresu: Úřad vlády ČR, odd. kanceláře Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny a sekret. Rady vlády pro národnostní menšiny, nábrž. Edvarda Beneše 4, Praha 1, 118 01, dále v elektronické podobě na emailovou adresu **kosatkova.eva@vlada.cz** (tel: 224 002 074) a to ve formátu MS-Word (nikoli ve formátu PDF).

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O SITUACI ROMSKÉ MENŠINY V KRAJI

- Počet příslušníků romské menšiny dle výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2011.**

Dle výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2011 se k romské národnosti v Plzeňském kraji přihlásilo 212 osob.

- Kvalifikovaný odhad počtu příslušníků romské menšiny v kraji v roce 2012 / z toho odhad počtu sociálně vyloučených Romů.**

Dle kvalifikovaného odhadu počtu příslušníků romské menšiny sociálních odborů jednotlivých obecních úřadů obcí s rozšířenou působností je celkový odhad příslušníků romské menšiny v Plzeňském kraji cca 3 500 osob.

- Prostorové rozmístění romské menšiny v kraji (identifikace měst a obcí s vyšší koncentrací Romů).**

Prostorové rozmístění romské menšiny v kraji je nerovnoměrné. K vyšší koncentraci příslušníků romské menšiny dochází ve městech. Nejvíce příslušníků romské menšiny v kraji žije ve městě Plzni (viz tabulka).

ORP	Kvalifikovaný odhad počtu příslušníků romské menšiny
Blovice	cca 60 osob
Domažlice	není možné údaj odhadnout
Horažďovice	100-120 osob
Horšovský Týn	cca 270 osob
Klatovy	cca 200 osob
Kralovice	Romové se ve větší míře nevyskytují
Nepomuk	max. 15 osob
Nýřany	cca 200 osob
Plzeň	cca 1 500 osob
Přeštice	cca 50 osob
Rokycany	cca 400 osob
Stod	cca 170 osob
Stříbro	cca 150 osob
Sušice	cca 47 osob
Tachov	cca 150 osob

Zdroj: Sdělení vedoucích pracovníků sociálních odborů ORP

2. INSTITUCIONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ A POLITIKA ROMSKÉ INTEGRACE NA ÚROVNI KRAJE A OBCÍ

- **Zhodnocení působení kraje a obcí s rozšířenou působností ve vztahu k Romům v návaznosti na plnění úkolů vyplývajících pro ně z ustanovení odst. 7 a 8 § 6 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin¹.**

- 1) povědomí kraje a obcí o *Koncepci romské integrace na období 2010 – 2013* (dále jen „Koncepce“) a zhodnocení míry naplňování doporučení, která pro ně vyplývají z *Realizačního plánu Koncepce romské integrace na období 2010 – 2013*, identifikace základních bariér, které jim brání, aby se jimi řídily;

Krajský úřad Plzeňského kraje naplňuje realizační plán Koncepce romské integrace 2010 – 2013 prostřednictvím svého dotačního programu, který byl v roce 2012 vyhlášen jako *Program podpory obcí na rozvoj gramotnosti dětí ze sociálně vyloučených romských komunit 2012*.

Na objednávku Plzeňského kraje byla vypracována *Analýza bytové politiky a souvisejících potřeb vybraných obcí Plzeňského kraje*, za účelem zjištění potřebnosti obyvatel tří vybraných obcí PK (Rokycany, Klatovy a Nýřany) a současně postoji představitelů obcí k systému dostupného bydlení.

- 2) existence specifických strategií romské integrace na úrovni kraje a obcí, včlenění tématu romské integrace do ostatních strategických dokumentů kraje a obcí; zhodnocení míry jejich naplňování ve vztahu k potřebám Romů;

Téma romské integrace je nepřímo včleněno do Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Plzeňského kraje, v němž je zohledněna potřebnost rozvoje sociálních služeb specifickým cílovým skupinám (zejména poskytování sociálních služeb osobám ohroženým sociální exkluzí, dětem, mládeži a rodinám, obyvatelům sociálně vyloučených lokalit, lidem bez přístřeší, osobám se zdravotním postižením a matkám s dětmi v tísní, jež jsou v mnoha případech romské národnosti).

Na úrovni kraje romskou integraci zohledňuje *Koncepce v oblasti rodinné politiky z hlediska sociálních věcí na území Plzeňského kraje a Koncepce prevence kriminality a sociálně patologických jevů 2013 – 2016*.

Na úrovni obcí nejsou vyjma města Plzně zpracovány specifické strategie romské integrace. V obecních městech jsou integrační strategie většinou zaneseny do strategického plánu rozvoje města či komunitního plánu, kde se pracuje především se sociálně vyloučenými občany nebo ekonomicky slabými občany či občany s rizikovým chováním, na jejichž etnicitu není kladen zřetel.

Příkladem může být *Komunitní střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na Domažlicku pro období 2012 až 2015*, který byl schválen zastupitelstvem města Domažlice v květnu 2012. Všech jednání se účastnili i zástupci obce Poběžovice, kde žije nejvíce Romů v porovnání s ostatním územím ORP (nejedná se však o sociálně vyloučenou lokalitu).

¹ Závazek krajů a obcí zabývat se romskou integrací vyplývá ze č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, konkrétně z ustanovení § 6 odst. 7. a 8, kde je uvedeno:

7) *Krajský úřad řídí a koordinuje ve svém správním obvodu plnění úkolů na úseku státní politiky napomáhající integraci příslušníků romské komunity do společnosti.*

8) *Obecní úřad obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu plní úkoly napomáhající výkonu práv příslušníků romské komunity a integraci příslušníků romské komunity do společnosti.*

Do plánu bylo zaneseno několik opatření, která se týkají sociálně slabých občanů a jejich podpory, nikoli jen Romů.

Ve městě Plzni jsou cíle, opatření a aktivity z oblasti integrace osob ohrožených sociálním vyloučením řešeny v rámci *Střednědobé rozvojové koncepce sociálních služeb v Plzni pro období roku 2008 – 2015*, která každoročně prochází aktualizací a v podobě *Realizačního plánu* na dané období je veřejným dokumentem. S tímto materiálem korespondují i každoročně vyhlašované dotační tituly (v rámci rozpočtu Odboru sociálních služeb MMP) orientované na podporu menšin.

- 3) počet pracovníků obecních úřadů, kteří zajišťují integraci příslušníků romských komunit ve správním obvodu obcí s rozšířenou působností v kraji (dále jen „romských poradců“); výše jejich úvazku (viz tabulka č. 1);

Funkce pracovníka zajišťujícího plnění úkolů napomáhajících integraci příslušníků romské komunity ve správním obvodě obcí s rozšířenou působností byla v roce 2012 v Plzeňském kraji zajišťována v 10 z 15 ORP (výše úvazků se pohybuje od 0,01 do 0,2; viz tabulka č. 1).

- 4) počet pracovníků, kteří vykonávají sociální práci s obyvateli sociálně vyloučených romských lokalit v rámci přenesené působnosti na obcích II. a III. typu;

Sociální práci na obcích II. a III. typu vykonávají zpravidla 1 až 2 pracovníci, ne vždy na celý úvazek. Sociální práce je vykonávána s obyvateli individuálně bez ohledu na jejich národnostní příslušnost či jiné vyloučení.

- 5) základní rámec činností romských poradců; zhodnocení návaznosti jejich působení na činnost krajských koordinátorů pro romské záležitosti a kvality vzájemné spolupráce; identifikace základních překážek, které brání romským poradcům plnit efektivně jejich poslání.

Pokud je pozice romského poradce v obci zřízena, je zpravidla pracovně zařazen do sociálního odboru obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Jak vyplývá z tabulky č. 1 jedná se o kumulované funkce terénních sociálních pracovníků nebo pracovníků orgánu sociálně právní ochrany dětí či kurátorů pro mládež. Uvedení pracovníci tudíž nepracují s romskou komunitou izolovaně, nýbrž komplexně dle své náplně práce a kompetencí. Řešeny jsou proto také individuální problémy jednotlivců, nikoli romské komunity jako celku.

Sdělení vedoucích sociálních odborů jednotlivých ORP k identifikaci překážek jsou rozdílná a nelze je sumarizovat. Např.: v ORP Stod se potýkají s nedostatkem personálního obsazení. V ORP Sušice jsou romští občané plně integrováni do společnosti v rámci smíšených manželství a případné problémy jsou řešeny bez ohledu na národnostní příslušnost.

- ***Působení Agentury pro sociální začleňování (dále jen „Agentura“) a zhodnocení jejího vlivu na situaci vyloučených Romů v kraji.***

- 1) lokality v kraji, v nichž Agentura působí (viz tabulka č. 2) a počet lokálních partnerství v kraji;
- 2) přehled měst se schválenou lokální strategií sociálního začleňování, zhodnocení míry jejich naplňování v praxi;
- 3) zhodnocení spolupráce krajského koordinátora pro romské záležitosti a Agentury, způsoby zapojení koordinátora do její činnosti v kraji.

Ad 1), 2), 3)

V Plzeňském kraji nepůsobí Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách. V roce 2012 se přihlásila obec Poběžovice ke spolupráci s Agenturou. 30. 11. 2012 proběhla I. fáze hodnocení, v níž obec Poběžovice získala 79,2 bodů. Nyní probíhá II. fáze jednání o podobě a začátku spolupráce.

Tabulka č. 1 Institucionální zabezpečení romské integrace v kraji v roce 2012

Přehled lokalit Agentury v kraji v roce 2012	Přehled obcí s rozšířenou působností s romskými poradci v roce 2012	Počet rom. poradců v kraji a souhrnná výše jejich prac. úvazku za rok 2012
0	Blovice	0,1 úvazku
0	Domažlice	0,2 úvazku
0	Horažďovice	1 osoba, výše úvazku nesdělena
0	Horšovský Týn	0,1 úvazku
0	Klatovy	0
0	Kralovice	0
0	Nepomuk	0,05 úvazku
0	Nýřany	0,2 úvazku
0	Plzeň	1 osoba na pozici Projektového manažera pro cizince a osoby ohrožené sociálním vyloučením
0	Přeštice	0,01 úvazku
0	Rokycany	0
0	Stod	0
0	Stříbro	0
0	Sušice	0,05 úvazku
0	Tachov	0,1 úvazku

• ***Participace Romů při tvorbě a naplňování politiky romské integrace, aktivity romské občanské společnosti v kraji***

- 1) romská občanská sdružení v kraji a zaměření jejich činnosti (např. kulturní aktivity, politická činnost, medializace, poskytování sociálních služeb, atd.);

Amare čhave - asociace romských občanských iniciativ (dále jen Asociace). Cílem činnosti sdružení je napomáhat integraci romské populace ve společnosti, napomáhat rovnoprávnému postavení Romů, přispívat k jejich emancipaci, vzdělanosti, sociální integraci, rozvoji a podpoře sportovních a kulturních aktivit romské komunity. Jako poskytovatel sociálních služeb ukončilo sdružení svou činnost 11. 10. 2011, činnost sdružení v podobě volnočasových aktivit však nadále pokračuje.

V roce 2012 pořádala v období od 10. 8. 2012 do 20. 8. 2012 Asociace letní příměstský tábor Betlém za účelem integrace romských a českých dětí. Hlavním účelem tábora byla podpora kultury a rozvoj sportovně či muzikálně nadaných talentů, poznávání sebe sama a podpora vzájemné sebeúcty. Tábor byl naplněn sportovními aktivitami, vědomostními, uměleckými i vytrvalostními soutěžemi, zpěvem a tancem, zajímavými přednáškami, nechyběly ani táboráky, ranní rozcvičky apod.

Obdobné příměstské tábory podobného typu pořádala Asociace dvakrát v týdnu po celé letní prázdniny. Zde byl dětem představen team dobrovolných hasičů s ukázkou hasičské

techniky, naučili je, jak se chovat při nebezpečí požáru a při evakuaci a provedli i předváděcí záchrannou akci.

Dále v průběhu roku 2012 Asociace pořádala jako jednorázové akce Celorepublikové fotbalové turnaje (14. 7. 2012 – 33. ZŠ Terezie Brzkové, 15. 12. 2012 – TJ Lokomotiva).

V Plzeňském kraji dále působí občanské sdružení Blízký soused, o.s., které se orientuje na volnočasové aktivity romských dětí. V roce 2012 uskutečnilo toto sdružení mimo jiné následující akce.

- Bazén Radbůza - učíme se plavat, 31. 1. 2012, zúčastnilo se 11 dětí
- ZOO- za zvířátky, 31. 3. 2012, zúčastnilo se 14 dětí
- ZČM – expozice středověk, březen 2012 (3 návštěvy), zúčastnilo se 37 dětí
- Lanové centrum Plzeň Škoda park, 8. 5. 2012, 9. 5. 2012 a 14. 5. 2012, celkem se zúčastnilo 60 dětí
- Robinzonáda Trojmezí, Čechy, Německo, Polsko, 11. 5. - 13. 5. 2012, zúčastnilo se 8 dětí
- Romský tábor v Lomech, 29. 6. - 8. 7. 2012, zúčastnilo se 32 dětí
- Zoo - za zvířátky, srpen (2 návštěvy), zúčastnilo se 23 dětí
- Bazén - učíme se plavat, srpen (4 návštěvy), zúčastnilo se 49 dětí
- Alžbětín - výlet na Šumavě, 1. 9. 2012, zúčastnilo se 7 dětí
- Lomy víkendový pobyt, 21. 9. - 23. 9. 2012, zúčastnilo se 25 dětí
- Mateřské centrum v Bolevci - vyprávění s maminkami o revoluci i o romských dětech, 13. 11. 2012, zúčastnilo se 12 dětí
- Dobrovolnický den v České Spořitelně, 16. 11. 2012, zúčastnilo se 47 dětí
- Třemšín - celodenní výlet, 24. 11. 2012, zúčastnilo se 6 dětí

2) zapojení zástupců Romů do činnosti veřejné správy

a) zhodnocení zaměstnanosti Romů ve veřejné správě;

Dle sdělení vedoucích pracovníků sociálních odborů jednotlivých ORP nejsou Romové ve veřejné správě zapojeni a ani nezaznamenávají zájem ze strany Romů o zapojení do veřejné správy, patrně z důvodu vysokých požadavků na vzdělání pracovníků ve veřejné správě. Městská policie v Rokycanech zaměstnává jednoho Roma.

b) participace Romů ve výborech pro národnostní menšiny na úrovni kraje a obcí, zapojení zástupců romské občanské společnosti do jiných platforem zabývajících se romskými záležitostmi.

Na úrovni kraje nevyplývala potřeba zřízení Výboru pro národnostní menšiny, ani jiných institutů, které by se zabývaly výhradně integrací romské menšiny.

Ve městě Stříbře byla z podnětu romského etnika v roce 2012 vytvořena *Komise pro národnostní menšiny*. Členové komise jsou z řad Romů a z řad Obce Slováků v ČR.

3. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

- ***Hodnocení míry segregace Romů v oblasti vzdělávání v kraji na všech úrovních vzdělávací soustavy, hlavní příčiny vzniku tohoto problému, identifikace dalších bariér omezujících vzdělanostní šance Romů.***

Dle sdělení Odboru školství, mládeže a sportu, Krajského úřadu Plzeňského kraje, je ve školách v Plzeňském kraji žákům zajištěn individuální přístup bez rozlišení etnicity.

Plzeňský kraj klade velký důraz na optimalizaci sítě škol a školských zařízení pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami. V posledních letech se osvědčuje stále více spojení základního a středního vzdělávání do jednoho subjektu. Pro žáky, jejich rodiče, ale i pedagogy se tak vzdělávání stává kontinuální. Žáci nepřecházejí na jinou školu, znají prostředí, pedagogy a možnosti středoškolského vzdělávání. Je to právě „jejich“ škola, kterou budou i po splnění povinné školní docházky dále navštěvovat. Snahou je tímto krokem zamezit tomu, aby žáci po získání základního vzdělání nepokračovali v sekundárním vzdělávání. Plzeňský kraj dohlíží nad tím, aby nebyla ohrožena dostupnost speciálních škol a školských zařízení. Zdůrazněna je však integrace účelná, protože pro každé dítě nemusí být integrace přínosem.

- ***Postoj škol a školských poradenských pracovišť ke vzdělávání sociálně znevýhodněných romských dětí v běžných školách, zhodnocení míry jejich otevřenosti k zavedení modelu inkluzivního vzdělávání na školách.***

Postoj škol i školských poradenských pracovišť k znevýhodněným dětem v běžných školách je citlivý a otevřený inkluzivnímu vzdělávání. Dle sdělení Pedagogicko psychologické poradny nejsou vytvořené dostatečné podmínky pro efektivní inkluzivní vzdělávání na školách. Problematická je vysoká naplněnost tříd (30 žáků). Z toho pak plyne přetížení pedagogů, pokud se ve třídě objeví více dětí, které vyžadují zvýšenou péči. Nedostatečná je podpora asistentů a pomoc rodinám mimo školu není na řadě míst realizována vůbec.

V souvislosti s postupujícím trendem inkluzivního vzdělávání v Plzeňském kraji stále stoupá potřeba úvazků asistentů pedagoga v základních školách, které potřebují vytvářet podmínky pro přijetí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Dotační program na podporu asistentů pedagoga však není nastaven optimálně, aby byl schopen zabezpečit reálnou potřebu školy.

- ***Existence platformy na úrovni kraje i obcí zabývajících se tématem segregace Romů v oblasti vzdělávání, navrhováním a implementací opatření ke zvýšení vzdělanostních šancí Romů (např. působení takto tematicky zaměřených pracovních skupin, včlenění tématu do činností komisí či výborů kraje či obcí, atd.), zhodnocení praktického dopadu jejich činnosti na situaci Romů, role krajského koordinátora pro romské záležitosti v rámci těchto iniciativ.***

Žádná z obcí Plzeňského kraje nemá vytvořenu speciální pracovní skupinu, komisi či výbor, který by se zabýval výhradně segregací Romů v oblasti vzdělávání.

Od konce roku 2011 realizuje Odbor sociálních služeb Magistrátu města Plzně projekt *Distribuce školních potřeb pro děti ze sociálně slabých rodin*. Projekt je směřován k sociálně slabým rodinám s dětmi. Cílem je jejich podpora a eliminace rizik vývoje dítěte, vzhledem ke krizové sociální situaci rodiny, kterou rodiče nedokážou sami bez pomoci překonat - neplnění povinné školní docházky dětí ze sociálně slabých rodin a předcházení

jejich diskriminaci ostatními spolužáky, a to z důvodu jejich nedostatečné školní vybavenosti. Školní potřeby slouží pro zajištění vybavení dětí, žáků základních škol, ze sociálně znevýhodněného prostředí s trvalým pobytem na území města Plzně. Školní potřeby jsou distribuovány prostřednictvím 8 spolupracujících neziskových organizací.

- ***Zohlednění tématu inkluzivního vzdělávání v dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy kraje či v jiných krajských strategiích.***

V rámci tříletého individuálního národního projektu bylo v Plzeňském kraji zřízeno tzv. Centrum podpory inkluzivního vzdělávání (dále CPIV). Projekt CPIV je realizován v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Příjemcem podpory je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, v pozici partnera se projektu účastní Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. Projekt zahájil svoji činnost v roce 2009.

Projekt CPIV se zaměřuje na ověření a nastavení inkluzivních podmínek především na základních školách v ČR.

Během působení CPIV Plzeň ve spolupracujících školách a zejména pak během mapování situace spojené s tvorbou školních podpůrných programů se ukázala jako nosná témata zejména přetíženost školských poradenských zařízení (z té vyplývají neúměrně dlouhé čekací doby na vyšetření žáků a také nedostatek kapacit školských poradenských zařízení pro návštěvy ve školách). Školám často chybí také možnost pravidelných konzultací s odborníky k tématu práce s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Školy se průběžně ozývaly s konkrétními dotazy či poptávaly odborné poradenství a podporu ze strany jednotlivých členů týmu CPIV Plzeň. Pravidelné návštěvy a konzultace odborných pracovníků CPIV Plzeň ve školách (především psychologek, speciálních pedagožek a pedagožek didaktických) se ukázaly jako nejlépe hodnocené. Díky nim se podařilo odhalit a vyřešit řadu problematických případů, které školy již dlouho trápily. Metodická podpora probíhala jak formou osobních návštěv ve školách, tak telefonicky či emailem (pracovníci CPIV Plzeň se snažili vyjít školám maximálně vstříc a přizpůsobit se preferované formě poradenství).

V určitých částech Plzně, a rovněž v některých větších městech regionu můžeme identifikovat oblasti obývané relativně vyšším počtem Romů. Žádná ze škol zapojených do projektu CPIV Plzeň ve školním roce 2009/2010 ani 2010/2011 však nevykazuje vyšší výskyt žáků z romské minority, rovněž ani žáků se sociokulturním znevýhodněním.

K hlavním překážkám zařazení sociálně znevýhodněných dětí do hlavního vzdělávacího proudu patří podle zjištění CPIV zejména nedostatečné zvládnutí českého jazyka, nedostatečné sociální návyky, nízká úroveň znalostí a zkušeností potřebných pro školní výuku, přístup rodičů s malým důrazem na vzdělání a nevhodné sociální prostředí.

Jak vyplývá z tabulky níže, CPIV v roce 2012 spolupracovala zejména se školami v Karlovarském kraji.

Školy zapojené do projektu

Spolupracující školy ve školním roce 2009/2010
SOŠ užitého umění a designu Plzeň, Nerudova 33
7. ZŠ a MŠ Plzeň, Brněnská 36
ZŠ Jižní Předměstí, Rokycany, Čechova 855
ZŠ Klatovy, Tolstého 765
ZŠ Stříbro, Mánesova 485
ZŠ a MŠ Chodová Planá
ZŠ Planá, Na Valech 143
ZŠ Kladruhy, Husova 203
Tyršova ZŠ Plzeň, U školy 7
ZŠ Tachov, Hornická 1325
ZŠ a MŠ Tachov, P. Jilemnického 1995
ZŠ a MŠ Mirošov, Školní 74

ZŠ Vrčeň, okres Plzeň
MŠ Vrčeň, okres Plzeň
Spolupracující školy ve školním roce 2010/2011
ZŠ a MŠ pro zrakově postižené a vady řeči Plzeň, Lazaretní 25
ZŠ Horažďovice, Komenského 211
15. ZŠ Plzeň, Terezie Brzkové 33 - 35
ZŠ Radnice, Sídliště 591
ZŠ Dobřany, Tř. 1. Máje 618
ZŠ a MŠ Stod, Komenského nám. 10
ZŠ a MŠ Nečtiny
ZŠ Toužim, Plzeňská 395
ZŠ Lomnice, Školní 234, okr. Sokolov
ZŠ Mariánské Lázně – Úšovice, Školní nám. 3
ZŠ Karlovy Vary, Poštovní 19
ZŠ Karlovy Vary, Truhlářská 19
ZŠ Rotava
ZŠ a MŠ Regionu Karlovarský venkov, Sadov, okr. Karlovy Vary
Spolupracující školy ve školním roce 2011/2012
ZŠ Teplá, Školní 258
ZŠ a MŠ Horní Blatná, okr. Karlovy Vary
ZŠ a MŠ Útvina, okr. Karlovy Vary
ZŠ a MŠ Valeč, Chyše – Valeč
ZŠ a MŠ Štědrá, okr. Karlovy Vary
ZŠ a MŠ Dolní Žandov, okr. Cheb
ZŠ Františkovy Lázně, Česká 39
ZŠ a MŠ Lázně Kynžvart, K Rybníku 346
ZŠ a MŠ Tři Sekery, okr. Cheb
1. ZŠ Horní Slavkov, Nádražní 683
ZŠ a MŠ Lipová, okr. Cheb
ZŠ a MŠ Drmoul, okr. Cheb
ZŠ a MŠ Oloví, okr. Sokolov
1. Soukromá ZŠ Karlovy Vary, Lidická 40

- **Existence specifických pobídek či podpor kraje a obcí pro ty školy, které chtějí inkluzivně vzdělávat (např. ve formě dotační podpory, poradenství), do jaké míry využívá kraj k tomuto účelu finanční prostředky z ESF.**

Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Plzně vyhlásil jako každoročně i v roce 2012 podpůrný dotační program k inkluzi pod názvem *Podpora primární prevence sociálně patologických jevů*.

Jednotlivá školská zařízení zaměřená na inkluzivní vzdělávání čerpají finanční prostředky zcela samostatně bez zásahu kraje či obcí.

A. Oblast včasné péče a předškolní výchovy

- **Zhodnocení dostupnosti programů včasné péče a mateřských školek pro obyvatele sociálně vyloučených romských lokalit a identifikace základních bariér v přístupu k předškolnímu vzdělávání:**

1) kapacita zařízení, místní dostupnost zařízení včasné péče a předškolního vzdělávání;

Na školách v Plzeňském kraji je stále rozšířenější potřeba pedagogické asistence ve třídách pro žáky se zdravotním postižením i pro žáky se sociálním znevýhodněním.

Celková kapacita MŠ v PK není naplněna, nedostatek míst se vyskytuje zejména v Plzni a okolí a ve větších městech a spádových obcích. Kapacity speciálních mateřských škol jsou naplněny zcela.

- 2) obsazení mateřských školek z hlediska etnicity (výskyt segregovaných „romských“ školek v kraji), postoj jejich zřizovatelů a místních samospráv k tomuto problému (je zde vyvíjena činnost k řešení problému?);

V Plzeňském kraji nejsou zřízeny „romské mateřské školy“. Při přijímání dětí do MŠ se nezohledňuje národnost dítěte, v takovém případě by se jednalo o přímou diskriminaci. V kritériích pro přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání je zohledněno pouze sociální znevýhodnění dětí. Přesto romské děti ze sociálně znevýhodněného prostředí v předškolním věku prakticky nenavštěvují běžné MŠ. V rámci řízené předškolní přípravy je proto usilováno o alternativy institucionalizované podoby předškolního vzdělávání, které realizují neziskové subjekty, např. předškolní kluby.

- 3) postoj a poptávka romských rodičů po včasné péči a předškolním vzdělávání;

Poptávka romských rodičů po předškolním vzdělávání svých dětí je jen velmi nízká nebo žádná. Důležitou roli v motivaci rodičů romských dětí hraje spolupráce se sociálním odborem, dětskou lékařkou a dalšími organizacemi, které mohou rodičům poskytnout chybějící informace o významu navštěvování institucionálního předškolního zařízení dítětem.

Dle dosavadních zkušeností je postoj zřizovatelů mateřských školek vždy vstřícný.

Důvody, proč děti nenavštěvují běžné MŠ, mohou souviset s

- kritérii, jež si MŠ pro přijímání dětí stanovuje (zaměstnanost rodičů)
- finanční náročností docházky do MŠ (stravné, školné)
- nedostatečná informovanost rodičů (jak a kdy podat přihlášku do MŠ, informace o přínosu docházky do MŠ k rozvoji dítěte a snazšímu nástupu do ZŠ)
- nedostupnost (pokud MŠ není v blízkosti bydliště)
- komunikační bariéry
- kapacitou MŠ.

- 4) míra propojení vzdělávacích aktivit, poradenských služeb a sociálních služeb pro sociálně znevýhodněné děti v předškolním věku a jejich rodiče (tj. je uplatňován v této oblasti multidisciplinární přístup?).

Snahou mateřských škol je „podchytit“ k docházce vždy všechny děti, tedy i romské. Je pro to velmi důležitá spolupráce jmenovaných institucí. NNO zabývající se předškolní výchovou a vzděláváním a provozující předškolky usilují o dostatečnou informovanost romských a sociálně slabých rodin o významu institucionálního vzdělávání před nástupem povinné školní docházky pro jejich děti.

Zdali dítě bude do mateřské školy přihlášeno, a posléze zdali bude docházet, je však plně v kompetenci jeho rodičů.

- ***Dostupnost přípravných ročníků v kraji, identifikace základních bariér v přístupu k nim (posouzení jejich kapacity; zájem romských rodičů o jejich využívání, kvalita výuky).***

Ve školách jsou zřizovány přípravné třídy a je využívána pozice asistenta pedagoga pro sociálně znevýhodněné žáky. Chybí však efektivní motivační nástroje pro zvýšení zájmu rodin těchto dětí o školní úspěšnost a získání kvalifikace.

Tabulka č.2 Přehled vzdělávacích zařízení zřizujících přípravné ročníky v roce 2012

Název zařízení	Sídlo zařízení	Počet přípravných ročníků	Počet dětí, které se v nich vzdělávají
7. základní škola a mateřská škola Plzeň	Brněnská 36 323 00 Plzeň	1	13
16. základní škola a mateřská škola Plzeň, Americká třída 30, příspěvková organizace	Americká třída 30, Plzeň	3	23
Základní škola Blovice, okres Plzeň-jih	Družstevní 650, 336 01 Blovice	1	6
Základní škola Dobřany	tř. 1. máje 618, 334 41 Dobřany	2	19
Základní škola a Mateřská škola Radnice, příspěvková organizace	Sídlíště 591, 33828 Radnice	1	8
Základní škola Stráž, okres Tachov, příspěvková organizace	Stráž 21, 34802 Bor u Tachova	1	6
Základní škola Planá, náměstí Svobody 59, okres Tachov, příspěvková organizace	náměstí Svobody 59, 34815 Planá u Mariánských Lázní	1	7
Bolevecká základní škola Plzeň, nám Odboje 18, příspěvková organizace	nám Odboje 18, Plzeň	1	7
17. základní škola a mateřská škola Plzeň, Malická 1, příspěvková organizace	Malická 1, Plzeň	1	13

B. Základní vzdělávání

- Zhodnocení průběhu zápisů romských dětí do základních škol (dále jen „ZŠ“), uplatňování specifických praktik škol a školských poradenských zařízení.***

Základní školy v Plzeňském kraji neuplatňují žádné specifické praktiky v průběhu zápisu romských dětí. Zápisy jsou organizovány tak, aby jejich průběh byl otevřený, nediskriminační, objektivní a pozitivně naladil dítě na nástup školní docházky.

Školská poradenská zařízení se zápisů nezúčastňují. V rámci školských poradenských pracovišť jsou využívány standardizované testy, které validitu vyšetření zajišťují pro veškerou klientelu.

- Existence ZŠ s vysokým podílem romských žáků v kraji, postoj zřizovatelů a místních samospráv k tomuto problému (je vyvíjena aktivita vedoucí k desegregaci?).***

Dle sdělení Odboru školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje je ve školách v Plzeňském kraji žákům zajištěn individuální přístup bez rozlišení etnicity.

- ***Zájem škol o využívání vyrovnávacích opatření dle ustanovení § 1 odst. 1 vyhlášky č. 147/2012 Sb. (zájem o využití asistentů pedagoga, propojení výuky s poradenskými službami, rozvoj alternativních programů ke zvýšení vzdělanostních šancí romských žáků – příklady dobré praxe v této oblasti); identifikace základních bariér, které školám v tomto ohledu brání.***

O rozšíření řad asistentů pedagoga pro sociálně znevýhodněné žáky na školách je velký zájem. Základní bariéra je postavena v dotačním systému, školy dostávají nižší dotace než je požadovaná částka. Navíc se v roce 2012 asistenti pedagoga nepřidělovali pro základní školy praktické.

Tabulka č. 3 Počet asistentů pedagoga a jejich financování v kraji v roce 2012

Počet asistentů pedagoga MŠ	Počet asistentů pedagoga ZŠ	Počet asistentů pedagoga SŠ	Výše dotace ze strany MŠMT na rok 2012 ²	Výše podpory programu ze strany kraje
0,5	12,15	0	3 169 494	0

- ***Provázanost základního vzdělávání s mimoškolními aktivitami a se sociálními službami (např. dostupnost a provázanost programů doučování, dalších vzdělávacích, volnočasových a rozvojových aktivit, příklady dobré praxe v této oblasti).***

Dle informací získaných od Odboru školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje si aktivity, jako je doučování a mimoškolní a volnočasové aktivity vedou jednotlivé školy samostatně a pečlivě.

Jako příklad dobré praxe provázanosti mimoškolních aktivit se sociálními službami uvádíme některé aktivity organizace Ponton, občanské sdružení, v roce 2012, jejichž nabídka služeb je směřována klientům bez vymezení etnické příslušnosti, je však díky umístění nízkoprahového klubu pro děti a mládež přímo v centru města Plzně silně pro romsky orientována a uživateli služeb jsou ve větší míře Romové.

Underbridge music fest Pixlování:

Dne 20. 9. 2012 se v areálu ZŠ pod Saským mostem konal již pátý ročník kulturně zábavného odpoledne nazvaným „Underbridge music fest Pixlování“. Jednalo se o netradiční den „otevřených dveří“ s širokou kulturní a volnočasovou nabídkou určený zejména dětem a mládeži, ale také široké veřejnosti, případně zástupcům institucí, kteří byly pozváni prostřednictvím emailů.

Cílem tohoto festivalu bylo ukázat dětem a mládeži ze sociálně vyloučeného prostředí umění těch, kteří se hudbě a tanci dlouhodobě věnují a dosahují dobrých výsledků, i když často také pocházejí ze sociálně vyloučeného a tedy i méně podnětného prostředí. Během akce se účastníci mohli zapojit do tvůrčích workshopů, které realizovali pracovníci Pontonu, občanského sdružení a sdružení Žonglér o.s. Na přípravě a samotné realizaci akce se podíleli i uživatelé Pontonu. Akci navštívilo celkem cca 250 lidí, z toho bylo 90 uživatelů služeb Pontonu.

Streetart & Skate za Plazou:

Dne 26. 6. 2012 Ponton, občanské sdružení, realizoval ve skateparku za OC Plaza akci nazvanou „Streetart & Skate za Plazou“. V tomto parku se často setkávají děti pocházející ze sociálně vyloučených lokalit. Jedním z hlavních cílů bylo dát mladým lidem prostor k seberealizaci a informovat potencionální uživatele o službách organizace a prevenci rizikového chování. V průběhu celého odpoledne hrála hudba, mladí lidé mohli sprejovat

² Jedná se o dotační podporu krajů v rámci rozvojového programu MŠMT „Podpora financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním“.

na překážky za pomoci studentů z integrované umělecké školy. Na akci byli přítomní jezdci na kolech a skateboardech, kteří předváděli své umění. Návštěvníci mohli hrát stolní fotbal a použít hudební vybavení. Žonglér o.s. nabídl workshop Sociální cirkus a vystoupila taneční skupina After Elektro. Na závěr akce probíhaly spontánní taneční souboje mezi návštěvníky. Akce se zúčastnilo přibližně 80 návštěvníků (většinou děti a mládež), z toho 45 stávajících uživatelů služeb Pontonu, o.s. . Podařilo se zde kontaktovat několik zájemců o služby, kteří se stali aktivními uživateli.

Street Battle Jam – Plzeň 2012:

Dne 6. 10. 2012 Ponton, občanské sdružení, realizoval v areálu Světovaru akci „Street Battle Jam – Plzeň 2012“. Šlo o jednodenní kulturně-uměleckou akci zaměřenou zejména na Street dance taneční kulturu a graffiti kulturu. Taneční soutěže s odbornou porotou se účastnili amatérští tanečníci ve věku 8 – 20 let. Zpestřením celé akce byla exhibice, kdy hlavní hvězdou dne byl uznávaný evropský tricker Martin Jiráček. Parkurová taneční skupina Team OverFly zajistila po celou dobu konání akce workshop, při kterém měli návštěvníci možnost naučit se nové akrobatické prvky. Dalším doprovodným programem byl Graffiti Battle mezi 9 účastníky věnující se graffiti. Akce se zúčastnilo přes 300 návštěvníků. Kromě dětí a mladistvých byly mezi návštěvníky také rodiny s dětmi či senioři. Většinu návštěvníků bychom mohli označit jako Romy, mezi kterými je tanec velmi oblíbený. Pozvání přijali i nízkoprahové kluby pro děti a mládež z Dobřan, Příbrami, Chebu a dalších měst. Přímou do soutěží se zapojilo 41 účastníků z toho 32 tanečníků v taneční soutěži. Vzhledem k tomu, že šlo 1. akci tohoto druhu, byla účast nad očekávání a v roce 2013 bude pořádán 2. ročník.

- ***Dostupnost programů na podporu návratu Romů bez potřebné kvalifikace do systému vzdělávání v kraji, příklady dobré praxe.***

V Plzeňském kraji bylo v roce 2012 realizováno 7 Regionálních individuálních projektů (finanční prostředky čerpány z ESF OP LZZ z oblasti podpory 2.1 - Posílení aktivních politik zaměstnanosti) zaměřených na získání nebo prohloubení potřebné kvalifikace těžko umísťitelných osob na trhu práce.

- S pomocí za prací
- Aktivně do práce
- Rodina není handicap
- Začni znovu
- Využijme zkušeností
- Portfolio absolventa
- Máte šanci

Pro výše uvedenou cílovou skupinu jsou rovněž dostupné rekvalifikační kurzy Úřadu práce ČR – krajské pobočky v Plzni.

Žádný kurz ani program není zaměřen tak, aby svého účastníka navracel do systému vzdělávání bez zohlednění jeho pozdější uplatnitelnosti na trhu práce.

- ***Dostupnost kurzů na získání základního vzdělávání pro dospělé v kraji.***

Kurz základního vzdělávání na podporu návratu osob s nedokončeným vzděláním, nejen romské národnosti, vede v Plzeňském kraji omezený počet základních škol. S ohledem na to, že nepodléhají žádné evidenci, není možné zjistit jejich počet ani naplnění.

Příkladem školy, kde je realizován uvedený kurz, je Bolevecká základní škola Plzeň, nám. Odboje 18, Plzeň, příspěvková organizace.

C. Sekundární vzdělávání

- ***Zhodnocení účasti romských studentů ve středoškolském vzdělávání v kraji, identifikace překážek v přechodu ze ZŠ na SŠ.***

Při přechodu žáků základních škol do sekundárního vzdělávání není nijak pohlíženo na etnickou příslušnost, ale výhradně na studijní výkon, osobní dispozice a motivaci k danému oboru. Lze však obecně konstatovat, že valná většina žáků, kteří po ukončení povinné školní docházky, nenavazují na sekundární stupeň vzdělávání, jsou romské národnosti. K tomuto dochází z několika důvodů. Děti ze sociálně slabých rodin často nevidí pozitivní vzor v zaměstnanosti svých rodičů, kteří nemohou najít uplatnění na trhu práce. Vzdělání stále není chápáno jako funkční životní strategie, protože zkušenosti s uplatněním této životní strategie jsou minimální.

Úspěšnému přechodu ze ZŠ na SŠ brání mnoho aspektů:

- nedostatek informací o možnostech studia na SŠ (v procesu rozhodování o budoucím vzdělání abscentuje kariérové poradenství s důrazem na individuální potřeby)
- finanční náročnost studia SŠ vzhledem k velkému počtu dětí v rodině a nízkým příjmům rodičů (náklady na cestovné nebo ubytování, školné, stravné, náklady na nákup učebnic a dalších pomůcek do školy a na praxe v řádu několika tisíc během krátkého časového úseku)
- nestabilita rodin (časté stěhování, starší sourozenci mnohdy suplují úlohu rodičů)
- výběr nevhodného oboru (nezájem o obor)
- sociální důvody – kolektiv (děti si nedokáží vybudovat novou identitu, sociální status)
- nízká motivace
- nízké sebevědomí dětí (labelling theory)
- praktické školy, odkud dospívající mají jen minimální šanci zapojit se zpět do hlavního vzdělávacího proudu

Nezbytná je v tomto ohledu spolupráce s organizacemi věnujícími se doučování dětí, neboť v důsledku nízké úrovně vzdělání svých rodičů často dochází k zanedbávání školních povinností a domácí přípravě.

Dříve přechodu dětí ze ZŠ na SŠ bránila i náročnost administrativních úkonů – podání přihlášky. V posledním roce mnoho základních škol převzalo zodpovědnost za podání přihlášek na SŠ a přihlášky vyplňují žáci ve spolupráci se školou. Tedy rodiče jsou vyloučeni z tohoto procesu.

Přesto, jak sdělila organizace SPOLEČNOST TADY A TEĎ, o.p.s., romských studentů na středních školách pomalu přibývá, neboť se postupně rozšiřuje povědomí o středoškolském vzdělání, které je nezbytným předpokladem pro lepší uplatnění na trhu práce.

- ***Dostupnost programů na podporu přestupu romských žáků ze ZŠ do SŠ v kraji (např. motivační a stimulační programy, programy přípravy na přijímací zkoušky, příklady dobré praxe.***

V Plzeňském kraji jsou realizovány programy zaměřené na snazší přestup žáků ze ZŠ do SŠ zajišťované základními školami a nestátními neziskovými organizacemi. Rovněž existuje široká nabídka hrazených kurzů, které jsou však nedosažitelné pro děti ze sociálně slabých rodin.

Příkladem programu realizovaným SPOLEČNOSTÍ TADY A TEĎ, o.p.s., je Program Mentoring, který je určen pro mladistvé ze sociálně vyloučeného prostředí, kteří budou

v blízké době končit ZŠ a rozhodují se o další vzdělávací kariéře. Aktivita je založena na neformálním vztahu mentora s klientem, který může klienta směřovat buď na další stupeň vzdělávání a podpořit ho ve zvyšování kvalifikace nebo ho nasměrovat na cestu legálního zaměstnání.

- ***Výše finanční podpory romských žáků středních škol v kraji, počet přidělených stipendií v roce 2012, zhodnocení efektivity programu.***

V Plzeňském kraji nebyl v roce 2012 vyhlášen program na podporu romských žáků středních škol.

Tabulka č.4 Podpora romských žáků středních škol v kraji za rok 2012

Kraj	1. kolo			
	Počet žádostí	Počet podpořených škol	Počet přidělených stipendií	Celková dotace
-	-	-	-	-

Kraj	2. kolo			
	Počet žádostí	Počet podpořených škol	Počet přidělených stipendií	Celková dotace
-	-	-	-	-

D. Terciární vzdělávání

- ***Zhodnocení účasti romských středoškoláků ve vyšším odborném a vysokoškolském vzdělávání, identifikace nejzávažnějších bariér, které brání romským středoškolákům pokračovat ve studiu na VŠ.***

V této oblasti nejsou k dispozici žádné relevantní údaje ani statistiky. V Plzeňském kraji se cílové skupině romských vysokoškoláků nevěnuje žádná organizace.

- ***Dostupnost programů na podporu přestupu a setrvání romských středoškoláků na VOŠ a VŠ, identifikace příkladů dobré praxe v této oblasti.***

Občanské sdružení Slovo 21 realizovalo od září 2009 do srpna 2012 projekt *Dža dureder – Pokračuj II.* na podporu přestupu romských středoškoláků na vysokou školu. V rámci tohoto projektu byla organizována příprava na přijímací zkoušky a následné studium na fakultách Západočeské univerzity v Plzni. V Plzeňském kraji se v roce 2012 do projektu zapojily 3 dívky, z toho 2 nebyly v maturitním ročníku. Na VŠ se hlásila pouze 1 dívka, která se zároveň připravovala na maturitu. Bohužel tato dívka z důvodu dlouhodobé nemoci neuspěla u maturitní zkoušky, proto nemohla vykonat ani přijímací zkoušky na VŠ.

4. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI ZAMĚSTNANOSTI

- Zhodnocení pozice Romů na trhu práce ve srovnání s celkovou situací na trhu práce v kraji; celková míra nezaměstnanosti v kraji a kvalifikovaný odhad specifické míry nezaměstnanosti Romů v roce 2012, identifikace základních bariér, které brání Romům participovat na trhu práce.***

Míra nezaměstnanosti v Plzeňském kraji činila ke dni 31. 12. 2012 7,3% (vývoj nezaměstnanosti v plzeňském kraji v roce 2012 viz tabulka pod textem).

Úřad práce ČR – krajská pobočka v Plzni neeviduje etnická data, z tohoto důvodu nejsou k dispozici údaje o romské komunitě ve vztahu k zaměstnanosti. Lze však konstatovat, že osoby romské národnosti patří často mezi osoby dlouhodobě evidované na úřadě práce. U dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání dochází nečastěji ke kumulaci příčin jejich nezaměstnanosti. K dlouhodobé a opakované evidenci dochází zejména u uchazečů s nízkým stupněm vzdělání, společensky nepřizpůsobivých a rovněž u uchazečů se zdravotním postižením. U této skupiny postupně dochází ke ztrátě nezbytných pracovních návyků a ztrátě motivace k získání a udržení zaměstnání.

Dalším důvodem dlouhodobé nezaměstnanosti je špatná dopravní obslužnost v některých okresech. Obtížné bývá též umísťování uchazečů o zaměstnání, kteří se vracejí po výkonu trestu odnětí svobody nebo nemají čistý trestní rejstřík.

K dlouhodobě evidovaným uchazečům patří i uchazeči mladiství. Ve většině případů se jedná o uchazeče se základním vzděláním. S uplatněním na trhu práce mají problémy také ženy - uchazečky o zaměstnání, které pečují o děti do 10 let věku a uchazeči starší 55 let.

tyto údaje však nelze obecně vztahovat k příslušníkům romské menšiny.

Základní údaje o nezaměstnanosti v Plzeňském kraji

Období	Uchazeči o zaměstnání					volná místa	míra nezam. %
	celkem	ženy	Pobírající podporu	nově hlášení	vyřazení		
leden	24457	11919	5876	4026	2877	2479	7,4
únor	24344	11861	7082	2771	2884	2324	7,4
březen	22885	11407	6226	1743	3202	2575	6,9
duben	21482	11034	5194	1939	3342	2756	6,5
květen	20424	10752	4462	1647	2705	2980	6,2
červen	20156	10781	4297	1606	1874	2954	6,1
červenec	20701	11313	4390	2286	1741	2956	6,4
srpen	20907	11435	4570	2136	1930	3200	6,4
září	20547	11123	4268	2706	3066	3031	6,3
říjen	21204	11421	4421	2975	2318	2523	6,5
listopad	21829	11648	4490	2557	1932	2359	6,7
prosinec	23724	12023	5081	3030	1135	2417	7,3

- Zapojení Romů do aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“) a nejčastěji využívané nástroje APZ ve vztahu k této cílové skupině, jejich praktický dopad na pozici Romů na trhu práce.***

Nástroji APZ jsou podporováni všichni dlouhodobě evidovaní a obtížně umísťitelní uchazeči, bez rozlišení národnostní příslušnosti, neboť cílem APZ je zpružnit trh práce,

odstranit bariéry, které omezují určité skupiny osob ve vstupu na volný trh práce, aktivizovat skupiny vyloučené z trhu práce a podpořit harmonizaci rodinného a pracovního života. V případě jakéhokoli vyčlenění určité skupiny osob by se jednalo o diskriminaci, v tomto případě pozitivní diskriminaci minority vůči majoritě.

Nejčastěji využívanými nástroji APZ jsou veřejně prospěšné práce (časově omezené pracovní příležitosti spočívající zejména v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací ve prospěch obcí nebo státních či obecně prospěšných organizací) a společensky účelná pracovní místa (pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje a obsazuje uchazeči o zaměstnání, kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem).

Součástí APZ je rovněž poradenství, které se provádí za účelem zjišťování osobnostních a kvalifikačních předpokladů fyzických osob pro volbu povolání, při zprostředkování vhodného zaměstnání, pro volbu přípravy k práci osob se zdravotním postižením a také při výběru vhodných nástrojů APZ. Uchazeči o zaměstnání mohou za tímto účelem absolvovat bilanční diagnostiku a skupinové nebo individuální poradenství, které je zaměřené na jejich motivaci a aktivizaci a na další aktivity směřující k uplatnění na trhu práce.

Pokud mají uchazeči zájem získat nebo obnovit pracovní návyky, mohou jako doplňkovou a dobrovolnou aktivitu využít veřejnou službu.

Ke konkrétnímu pracovnímu zaměření uchazeče směřují rovněž rekvalifikace (získání nové kvalifikace, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace, včetně jejího udržování nebo obnovování), a to jak v souladu s potřebami trhu práce, tak i v souladu s individuálními potřebami uchazeče. Zejména uchazeči se základním vzděláním jsou zařazováni do profesních rekvalifikačních kurzů (např. kuchařské práce, svářečské kurzy apod.).

- ***Realizace jiných programů na podporu zaměstnanosti Romů a jejich poskytovatelé (např. poradenské programy NNO, podporovaná pracovní místa), osvědčené programy a příklady dobré praxe.***

V rámci programového období 2007 – 2013 je Úřad práce ČR – krajské pobočky v Plzni realizátorem Regionálních individuálních projektů financovaných z ESF OPLZZ. Tyto projekty vytváří a realizuje Referát projektů EU ve spolupráci s Referátem zprostředkování a poradenství. Jsou tedy nabízeny všem kontaktním pracovištím v rámci celého Plzeňského kraje a jsou zaměřeny na zvýšení zaměstnanosti a zaměstnavatelnosti především dlouhodobě nezaměstnaných osob nebo osob jinak ohrožených na trhu práce. (Jednotlivé realizované projekty v roce 2012 viz bod ***Dostupnost programů na podporu návratu Romů bez potřebné kvalifikace do systému vzdělávání v kraji, příklady dobré praxe***).

Komise pro národnostní menšiny města Stříbra ve spolupráci s organizací Kotec, o.s. realizuje projekt zaměřený na zvýšení zaměstnanosti Romských občanů ve Stříbře. Jedná se o studii zájmu o zaměstnání ze strany Romů, podle jehož výsledku by se komise zaměřila na organizace, ve kterých projednali možnost zaměstnání Romských občanů.

- ***Využití veřejné služby (dále jen „VS“) ve vztahu k Romům v kraji - zkušenosti poskytovatelů, zhodnocení dostupnosti VS pro romské příjemce pomoci v hmotné nouzi, identifikace základních problémů při využívání tohoto nástroje v praxi, příklady dobré a špatné praxe v této oblasti.***

Uvedené údaje nejsou ve vztahu k příslušníkům národnostních menšin dostupné.

- ***Využití sociální ekonomiky jako nástroje řešení nezaměstnanosti Romů, dostupnost těchto aktivit v kraji, příklady dobré praxe.***

Sociální firma zaměřená na zaměstnávání osob na základě etnicity není v Plzeňském kraji zřízena. Rovněž není možné poskytnout ucelený přehled sociálních firem fungujících na území kraje, z důvodu neexistence registru těchto subjektů.

Příkladem dobré praxe sociální ekonomiky v Plzni je kavárna Kačaba, která zaměstnává osoby se zdravotním postižením.

Od roku 2010 funguje ve městě Plzni sociální firma Pracovní sobota, s.r.o., která poskytuje zahradnické a úklidové práce v Plzni a okolí, provádí údržbu i výsadbu zahrad, úklidy parků a dalších veřejných prostor, celoročně pečujeme o zeleň v komerčních firmách, zajišťuje úklidové práce v interiérech. Řada pracovníků firmy jsou občané se zdravotním postižením. Firma není zacílena výhradně na zaměstnance z řad romské menšiny.

Dalším příkladem je Second hand SECOND HELP v Plzni, vytvářející pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním postižením a umožňující tréninkovou pracovní zkušenost. Rovněž ani tato firma není primárně zacílena na pracovní příležitosti Romů.

- ***Výskyt diskriminace na trhu práce a způsoby jejího řešení v kraji; zájem romských obětí o řešení problému, aktivita a postoj odpovědných veřejných institucí k jejímu řešení, popř. dostupnost jiného alternativního antidiskriminačního programu, příklady dobré a špatné praxe.***

Na trhu práce se vyskytují uchazeči o zaměstnání s různou měrou umístitelnosti na základě vzdělání, dosavadní praxe apod. Ze statistik vyplývá, že k hůře umístitelným, dle statistického ukazatele vyšší míry nezaměstnanosti, patří i osoby zdravotně znevýhodněné, osoby pečující o dítě do 10 let a osoby starší 55 let. Lze tedy konstatovat, že tyto osoby mají na trhu práce jistý handicap, jež je snaha vyrovnávat APZ. Nejsou však evidována data etnické příslušnosti, ani nebyl zaznamenán jiný projev rasové diskriminace vůči uchazečům o zaměstnání romské národnosti.

- ***Alternativní zdroje obživy romských domácností.***

Úřad práce ČR – krajská pobočka v Plzni neeviduje údaje podobného charakteru.

5. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI BYDLENÍ

- ***Popis bytové situace Romů v kraji.***

1) dostupnost bydlení pro tuto cílovou skupinu, jeho kvalita a cena;

Dostupnost bydlení pro cílovou skupinu Romů je limitována pouze jejich solventností, jež se odvíjí od situace, zda mají trvalý příjem ze zaměstnání nebo jsou příjemci podpory v nezaměstnanosti či dávek pomoci v hmotné nouzi.

Na základě *Monitoringu aktuální situace v sociálně vyloučených romských lokalitách Plzeňského kraje* z roku 2011, který na objednávku Plzeňského kraje vypracovala organizace Člověk v tísni, o.p.s., lze konstatovat, že výrazný podíl sociálně znevýhodněných rodin, včetně romských domácností, využívá formy nájemního bydlení v nájemních obecních bytech. Tuto skutečnost však nelze vztáhnout pouze na romské rodiny, ale platí pro všechny sociálně slabé, neboť nájemní bydlení je pro ně jediné dostupné.

2) identifikace základních překážek, které brání Romům v přístupu ke standardnímu bydlení;

Pokud se rodina dostává do sociálního propadu, a je, byť na určitou dobu, vyřazena např. na základě ztráty zaměstnání živitele rodiny z klasické formy nájemního bydlení, jen v ojedinělých případech je schopna k návratu z bydlení na ubytovně zpět ke standardnímu bydlení. Zejména v případě, že dochází k proplácení platby nájemného přímo z obce na ubytovnu. V takovém případě se stává, že rodina zcela vypadává z hospodaření s penězi v oblasti bydlení.

Proto je typickým projevem usídlení v ubytovně rezignace na možnost získání standardního bydlení. Pro lidi, kteří v ubytovně žijí několik let, se ubytovna stává jedinou představitelnou formou bydlení. Tito lidé a případně jejich rodiny se poměrně často stěhují z ubytovny na ubytovnu. Možným faktorem jejich přesídlení může být i to, zda určitá obec proplácí plnou výši nájemného formou doplatku na bydlení.

Významným aspektem života rodin odkázaných na bydlení po ubytovnách je skutečnost, že nevlastní takřka žádný hmotný majetek, a tudíž nejsou fixováni k určitému místu. Tím se komplikuje možnost jejich sociálního začlenění, neboť jejich život se odehrává ve zcela odlišných podmínkách, než život ostatního obyvatelstva.

Obyvatelé ubytoven všech výše uvedených kategorií jsou často lidé závislí na alkoholu, drogách nebo hraní automatů, či lidé, kteří příležitostně uplatňují kriminální životní strategie. To z ubytoven činí nepodnětné prostředí, ve kterém se patologické sklony stávají akceptovanou normou a mohou strhávat stále více osob se zvýšenou adaptabilitou k patologické formě chování. V podmínkách absence hmotného majetku a častého stěhování jsou rovněž socializovány děti, které si tento model existence osvojují coby normální a samozřejmý.

3) nejčastější příčiny ztráty bydlení (např. neoprávněné užívání bytu, dluhy na nájemném);

O důvodech ztráty bydlení nejsou k dispozici systematicky shromažďované ověřitelné údaje (jedná se o soukromoprávní vztahy). Z činnosti koordinátora, úředníků obecních úřadů, sociálních pracovníků a jiných odborníků v této oblasti vyplývá, že častým důvodem je opakované neplacení nájemného a energií, neexistence nájemní smlouvy, smlouvy na dobu určitou, nepochopení textu smlouvy, zadlužení, exekuce atd.

4) strategie romských rodin při řešení obtížné bytové situace, zejména po ztrátě bydlení (specificky zhodnotit vliv problému na migraci romských domácností v rámci kraje);

Nejčastější strategií řešení bytové otázky nízkopříjmových rodin je přesídlení na komerční ubytovny. Tento trend se objevuje v posledních třech letech a jeví se být jako velmi problematický. Nájemné komerčních ubytoven zpravidla neodpovídá poskytnutým službám, ubytovací kapacity jsou přetíženy a nezaručují kvality běžného standardu bydlení (zejména pro rodiny s dětmi). Rodiny jsou tak často nevědomky vykořisťovány a dochází k jejich dalšímu zadlužování a sociálnímu propadu. Z dlouhodobého hlediska se jedná o vytváření sociálně vyloučených lokalit, vznikajících přirozeným sestěhováním sociálně vyloučených, nízkopříjmových osob a významnému podpoření sociálního vyloučení ve všech jeho dimenzích (ekonomické, symbolické, sociální, prostorové, kulturní i politické).

5) výskyt specifických praktik pronajímatelů a dalších subjektů na trhu s byty při jednání s romskými zájemci o bydlení či nájemci (např. řízené sestěhovávání romských rodin ze strany místní samosprávy; zřizování spádových „romských“ ubytoven; výskyt diskriminace na trhu s byty; příp. jiné jednání, které je v rozporu s dobrými mravy).

Krom specifických praktik majitelů komerčních ubytoven, uvedených výše a vztahujících se obecně k sociálně vyloučeným osobám, nikoli pouze k romskému etniku, nejsou

Krajským úřadem Plzeňského kraje evidovány žádné jiné diskriminační nebo protiprávní praktiky.

- ***Existence komplexního systémového řešení bytové otázky a revitalizace sociálně vyloučených romských lokalit v kraji a obcích (např. programy v rámci IPRM, jiné strategie rozvoje obcí/regionů v oblasti bydlení, míra využití dotační podpory z evropských strukturálních fondů, ze Státního fondu rozvoje bydlení či z jiných dotačních programů).***

Na základě objednávky Plzeňského kraje byla v roce 2012 provedena *Analýza bytové politiky a souvisejících potřeb vybraných obcí Plzeňského kraje*, jejímž účelem byl podrobný rozbor přístupu k bytové politice tří vybraných obcí Plzeňského kraje, které se v *Monitoringu aktuální situace v sociálně vyloučených lokalitách PK* ukázaly jako nejpočetněji obydlené obyvateli sociálně vyloučených lokalit. Význam navazujícího dokumentu spočívá nejen v popisu strategií bytových politik obcí kraje, ale představeny jsou zde i modely dobré praxe, jež jsou realizovány mimo území Plzeňského kraje a rovněž jsou zde nabídnuta doporučující opatření.

- ***Dostupnost sociálních forem bydlení pro nízkopříjmové romské domácnosti, jejich poskytovatelé, využití dalších nástrojů či programů ke zvýšení udržitelnosti bydlení (míra využívání institutu zvláštního příjemce ze strany pronajímatelů, existence prostupného bydlení, doprovodné integrační sociální programy zaměřené na rozvoj kompetencí potřebných pro hledání a udržení si bydlení, program domovník, příklady dobré a špatné praxe v této oblasti).***

O využívání institutu „zvláštního příjemce“ nemáme konkrétní informace.

6. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V SOCIÁLNÍ OBLASTI:

- ***Podíl sociálně vyloučených Romů na celkovém počtu příslušníků romské menšiny v kraji (kvalifikovaný odhad).***

Kvalifikovaný odhad počtu Romů v kraji činí cca 3 500 osob. Ne všichni tito Romové žijí v sociálně vyloučených lokalitách a ne všichni jsou sociálně nebo ekonomicky slabí. Rovněž pouze zlomek Romů se k romské národnosti oficiálně hlásí. Dle sdělení vedoucích pracovníků sociálních odborů jednotlivých ORP Plzeňského kraje je řada romských občanů plně integrována, má zaměstnání se stabilním příjmem apod.

- ***Přehled sociálně vyloučených romských lokalit v kraji (neuvádět konkrétní ulice a domy) a nejčastější mechanismy jejich vzniku.***

Dle výzkumu „*Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a komunit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti*“ realizovaného společností GAC spol. s r. o. a Nová škola o. p. s. (2005/2006), bylo na území Plzeňského kraje identifikováno 17 sociálně vyloučených lokalit a lokalit ohrožených sociálním vyloučením v 8 obcích (Bělá nad Radbuzou, Horní Bříza, Kladruby, Klatovy, Nýřany, Plzeň, Rokycany, Velká Malahov).

Monitoring aktuální situace v sociálně vyloučených lokalitách Plzeňského kraje, jež byl realizován na objednávku Plzeňského kraje prostřednictvím organizace Člověk v tísni, o.p.s. - regionální pobočky Plzeň, v období říjen – prosinec 2011, identifikoval 26 lokalit. Nejedná se však o nárůst počtu sociálně vyloučených lokalit, v některých případech je popisován pouze jeden objekt osídlen členy jedné rodiny. Současně byly v rámci Monitoringu identifikovány i zaniklé lokality, tzv. sociálně vyloučené útvary, které byly popsány v Gabalově analýze, avšak v současné době již neexistují.

Tabulka č. 5 Prostorové rozložení romských lokalit v kraji

Obec	Počet sociálně vyloučených lokalit
ORP Domažlice	2
ORP Horažďovice	2
ORP Horšovský Týn	5
ORP Klatovy	4
ORP Nýřany	4
ORP Plzeň	5
ORP Rokycany	2
ORP Tachov	2

Zdroj: Monitoring aktuální situace v sociálně vyloučených lokalitách Plzeňského kraje

- ***Postoj kraje, obcí a dalších veřejných institucí k sociálnímu vyloučení Romů a k existenci sociálně vyloučených romských lokalit; existence platforem na jejich úrovni, které se řešením tohoto problému zabývají, zapojení krajského koordinátora pro romské záležitosti do těchto iniciativ.***

Postoj kraje a obcí na jejichž území se vyskytuje sociálně vyloučená lokalita, je vesměs otevřený.

V rámci Magistrátu města Plzně je zřízena platforma prevence kriminality (Odbor bezpečnosti MMP) a dále poradní a iniciativní orgán Rady města Plzně Komise pro integraci menšin a cizinců RMP.

V roce 2012 byla ve městě Stříbře z podnětu romského etnika radou města vytvořena Komise pro národnostní menšiny. Členové komise jsou z řad Romů, ale i z řad Obce Slováků v ČR. Komise se zaměřuje na romskou kulturu a pořádání kulturních a vzdělávacích akcí pro Romy a o Romech, jako prostředek k pozitivní prezentaci Romů a uchopení romské otázky z jiného úhlu pohledu. Dále se komise věnuje podpoře zaměstnanosti Romů. Ve spolupráci s organizací Kotec, o.s. se rovněž soustředí na podporu práce v terénu a společně řeší individuální případy sociální situace Romů.

V ostatních obcích Plzeňského kraje v roce 2012 kraje nevyplynula potřeba existence platforem zabývajících se romskou problematikou.

- ***Hodnocení dostupnosti sociálních služeb pro vyloučené Romy (zejména služeb sociální prevence) a identifikace bariér, které jim brání služby využívat; role krajského pro romské záležitosti při zajišťování dostupnosti sociálních služeb pro tuto skupinu.***

viz tabulka č. 6

V roce 2012 byl realizován Pilotní projekt potravinová pomoc v Plzeňském kraji, jehož nositelem byla Diecézní charita Plzeň. V rámci tohoto projektu docházelo k přímé spolupráci charitních organizací a úřadů pěti zainteresovaných ORP.

- ***Zohlednění potřeb sociálně vyloučených Romů ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb na úrovni kraje a obcí; zhodnocení míry jejich naplňování ve vztahu k této cílové skupině; cílená dotační politika kraje a obcí, zapojení krajského koordinátora pro romské záležitosti do této oblasti.***

Ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb Plzeňského kraje na období 2008 – 2010 (aktualizován dvěma dodatky) je zohledněna potřebnost rozvoje služeb specifickým cílovým skupinám (zmíněno je poradenství poskytované osobám ohroženým sociální exkluzí, dětem, mládeži a rodinám, obyvatelům sociálně vyloučených lokalit, lidem bez přístřeší, cizincům a osobám se zdravotním postižením, osobám bez přístřeší a matkám s dětmi v tísni), v jednotlivých regionech kraje.

Střednědobá rozvojová koncepce sociálních služeb v Plzni pro období 2008 – 2015 zpracovává i oblast péče o obyvatele sociálně vyloučených lokalit a lidi bez domova. Na formulaci realizačních plánů na dané období, se podílejí pracovní skupiny složené z poskytovatelů služeb, plzeňské veřejnosti a především samotných uživatelů služeb. Na realizaci opatření vyplývajících ze schváleného realizačního plánu se následně podílejí nestátní neziskové organizace a soukromé subjekty, město Plzeň (formou partnerství, finanční i nefinanční podpory).

Každoročním oficiálním výstupem jednání pěti pracovních skupin je kromě definování priorit nového realizačního plánu také akceptace bilanční zprávy vyhodnocující naplňování plánu předchozího.

Tabulka č. 6 Existence střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb na úrovni krajů a obcí v roce 2012

Příprava/plnění plánu na úrovni kraje (název dokumentů a období, pro něž je určen)	Počet obcí se střednědobými plány rozvoje sociálních služeb	Dotační podpora sociálních služeb/programů pro vyloučené Romy ze strany kraje
Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Plzeňského kraje	7 ORP má zpracován střednědobý plán rozvoje sociálních služeb 1 ORP nemá zpracovaný střednědobý plán rozvoje sociálních služeb od 7 ORP se nepodařilo tento údaj získat	Program podpory obcí na rozvoj gramotnosti dětí ze sociálně vyloučených romských komunit 2012

Organizace uvedené v tabulce č. 7 poskytují na území Plzeňského kraje sociální služby mimo jiné i cílové skupině etnických menšin. Tyto organizace působí v kraji jako poskytovatelé sociálních služeb dle zákona č. 108/2006/Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka č.7 Přehled sociálních služeb registrovaných dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách v kraji, jejichž cílovou skupinou jsou sociálně vyloučení Romové.

Název poskytovatele	Druh služby	Působnost (tj. kde je poskytována)
Epoché, o.s.	telefonická krizová pomoc	Plzeň
Občanská poradna Plzeň, o.s.	odborné sociální poradenství	Dobruška, Plzeň
ULICE - Agentura sociální práce, o.s.	terénní programy	Plzeň
NADĚJE o.s.	azylové domy	Plzeň
	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	Plzeň
	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Plzeň
Městský ústav sociálních služeb Klatovy, příspěvková organizace	azylové domy	Klatovy
DOMUS - Centrum pro rodinu	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Klatovy, Plzeň, Stod, Nýřany
Oblastní charita Horažďovice	odborné sociální poradenství	Horažďovice
Oblastní charita Klatovy	odborné sociální poradenství	Klatovy
	azylové domy	Klatovy
	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	Klatovy
Středisko křesťanské pomoci Plzeň	sociální rehabilitace	Plzeň
Fond ohrožených dětí	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Plzeň
Kotec o.s.	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež,	Tachov, Stříbro
	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Tachov
	terénní programy	Tachov
Point 14	terénní programy	Plzeň
	kontaktní centra	Plzeň
	azylové domy	Domažlice
Diecézní charita Plzeň	sociální rehabilitace	Plzeň, Domažlice, Měclov
Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	(celokrajová působnost) Rokycany, Sušice, Horažďovice, Plzeň, Stříbro
	odborné sociální poradenství	Rokycany
	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	Rokycany, Domažlice, Dobruška, Plzeň, Horažďovice
Člověk v tísni, o.p.s.	terénní programy	(celokrajová působnost) Plzeň, Klatovy, Nýřany, Rokycany, Domažlice, Horšovský Týn
SPOLEČNOST TADY A TEĎ, o.p.s.	terénní programy	město Plzeň a okolí
	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	město Plzeň a okolí

Tabulka č. 8 Přehled sociálních programů a aktivit pro sociálně vyloučené Romy, které nefungují v režimu sociálních služeb

Poskytovatel	Typ aktivity	Působnost
Amare čhave - asociace romských občanských iniciativ	terénní sociální práce, mimoškolní aktivity pro děti a mládež, kulturní akce	Plzeň
Blízký soused, o. s.	volnočasové aktivity pro děti a mládež zejména romských	Plzeň

7. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI ZDRAVÍ

- Popis zdravotní situace Romů; identifikace zásadních faktorů, které ji ovlivňují.***

Pro zhodnocení zdravotního stavu Romů neexistují žádná validní data. Lze však obecně předpokládat, že jejich zdravotní stav je ovlivněn jejich životním stylem, návyky a socioekonomickou úrovní.

Negativně ovlivňují zdravotní stav faktory spojené s nedostatečnou úrovní bydlení, kdy pod úrovní běžného standardu žijí vesměs v nedostačujících hygienických podmínkách. U nízkopříjmových rodin může docházet k nekvalitnímu, nedostatečnému a jednostrannému stravování. Kromě chudoby je zdravotní stav obyvatel sociálně vyloučených lokalit poznamenán rovněž patologickým životním stylem, jako je alkoholismus, užívání a prodej drog, gamblerství, prostituce atd.

- Zhodnocení přístupu Romů ke zdravotní péči a identifikace základních bariér, které jej komplikují.***

Dostupnost zdravotní péče je ze zákona zajištěna pro všechny občany rovnocenně, jak pro majoritní, tak i minoritní skupiny obyvatel. V Plzeňském kraji nejsou známy žádné bariéry, které přístupu Romů ke zdravotní péči brání.

Jedinou překážkou k přístupu ke zdravotní péči je neuzavřené a neuhrazené zdravotní pojištění. Toto platí rovnocenně pro všechny občany ČR. V Plzeňském kraji je od roku 2011 provozována ordinace praktického lékaře, jež přijímá pacienty bez prokázané úhrady zdravotního pojištění. Ordinace je provozována v Azylovém domě Domov sv. Františka Městské charity Plzeň a je využívána osobami bez přístřeší.

- Existence specifických praktik zdravotnických zařízení či zdravotních pojišťoven využívaných vůči Romům (např. manipulace při náboru nových pojištěnců, výskyt diskriminace v přístupu ke zdravotní péči, protiprávní sterilizace romských žen či jiné příklady špatné praxe).***

Krajský úřad Plzeňského kraje nemá informace o případech protiprávního jednání zdravotnických pracovníků ani zdravotních pojišťoven vůči příslušníkům romských komunit.

- Dostupnost a efektivita specifických programů ke zlepšení zdravotní situace Romů v kraji a jejich poskytovatelé (např. program zdravotně sociální pomoc a počet pomocníků v kraji; osvětové aktivity; právní servis pro oběti protiprávního jednání ze strany zdravotnických zařízení; existence vzdělávacích programů pro zdravotníky a sociální pracovníky zaměřených na téma zdravotního stavu Romů).***

Program zdravotně sociální pomoc není v Plzeňském kraji realizován.

Tabulka č. 9 Dostupnost programu zdravotně sociální pomoc v roce 2012

Poskytovatel	Počet zdravotně sociálních pomocníků	Působnost (lokalita, kde působí)
-	-	-

8. ZHODNOCENÍ BEZPEČNOSTNÍ SITUACE ROMŮ

8.1 Extremismus

- Vyhodnocení vztahu mezi většinovou společností a romskou menšinou v kraji (etnické klima, postoj obyvatel k romské integraci, k aktivitám extremistů).***

Na teritoriu Plzeňského kraje oficiálně nesídlí žádná organizace s extremistickým zaměřením. Taktéž nebyl v průběhu hodnoceného období řešen žádný závažný problém v souvislosti s extremismem. Největší nápad trestné činnosti po linii extremismu 2012 byl zaznamenán na území okresu Plzeň-město.

- Výskyt rasově motivované trestné činnosti a pravicového extremismu na území kraje (např. případy útoků mezi Romy a zástupci většinové společnosti, pochody a další protiromské veřejné akce extremistů).***

Na území Plzeňského kraje proběhly ve sledovaném období celkem 4 akce, které lze označit jako pochod či shromáždění v souvislosti s extremismem a 5 setkání (koncertů) příznivců extremismu většího rozsahu. Ani v jednom případě nedošlo k narušení veřejného pořádku nebo protiprávnímu jednání.

Dále byly prověřovány celkem 4 případy rasově motivované trestné činnosti, při kterých byly 2 osoby obviněny pro trestný čin „Výtržnictví“ a trestný čin „Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka“.

- Činnost Policie ČR v této oblasti, osvěta a realizace preventivních programů zaměřených na boj proti extremistům, příklady dobré praxe.***

V roce 2012 byly průběžně v Plzeňském kraji prováděny besedy a přednášky se žáky školských zařízení a to od mateřských škol, základních škol, učilišť až po školy střední. Tématem přednášek byl mimo jiné i extremismus a soužití majoritní společnosti s minoritou.

- Existence platforem na lokální úrovni, které se zabývají prevencí vzniku a šíření protiromských nálad a extremismu, zhodnocení vlivu jejich činnosti na etnické klima v obci, role krajského koordinátora v této oblasti; identifikace příkladů úspěšné spolupráce.***

Policie ČR nemá uvedená data k dispozici.

8.2 Kriminalita a další rizikové formy chování spojené se životem Romů v prostředí sociálně vyloučených lokalit

- ***Charakter kriminality spojené se životem v sociálně vyloučeném prostředí (nejčastější typy trestné činnosti), příčiny a důsledky problému.***

V lokalitách, které lze označit jako sociálně vyloučené prostředí, byla v roce 2012 zaznamenána majetková trestná činnost, která však nevybočuje z běžného nápadu trestné činnosti. Jedná se především o krádeže barevných kovů a kabelů.

V těchto lokalitách jsou také evidovány přestupky v dopravě, především technický stav vozidel a řízení motorových vozidel osobami bez řidičského oprávnění.

- ***Výskyt dalších rizikových forem chování spojených se životem v sociálně vyloučeným prostředí, příčiny a důsledky problému (specifická pozornost tématu užívání drog).***

Charakter kriminality a rizikové formy chování viz předešlá otázka.

Při zaměření pozornosti na problematiku užívání a distribuce drog v sociálně vyloučených lokalitách nutno konstatovat, že v této souvislosti neexistují validní zdroje dat, jež by tento jev připisovali osobám na základě etnické příslušnosti. Rovněž páčání trestné činnosti v souvislosti s drogovou problematikou není nijak etnicky vyspecifikováno. Obecně lze ale říci, že lidé ze sociálně slabého a nepodnětného prostředí mají větší tendence uchýlovat se k trestné činnosti a závislostem jako takovým (nikotinismus, alkoholismus, gamblerství, toxikomanie), což patrně do jisté míry souvisí s kompenzací chybějících stimulů a je projevem nápodoby životního stylu celé skupiny.

Nejčastějšími případy trestné činnosti v souvislosti s distribucí drog bylo, stejně jako v předešlých letech, pěstování a distribuce marihuany a výroba a distribuce metamfetaminu.

- ***Existence platform na úrovni kraje a obcí v oblasti prevence kriminality a rizikových forem chování (např. mezioborová spolupráce Policie ČR s dalšími zainteresovanými institucemi, tvorba lokálních strategií prevence kriminality, činnost pracovních skupin, uzavírání koordinačních dohod), role krajského koordinátora v rámci těchto iniciativ; vliv platform na bezpečnostní situaci v obci, v kraji.***

V rámci Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje byl jmenován styčný důstojník pro menšiny a zřízena pracovní skupina pro menšiny k plnění úkolů policie na úseku menšin. Členové této skupiny dle aktuální potřeby spolupracují s organizacemi zaměřenými na problematiku cizinců, národnostních menšin a sociálně vyloučených osob. Jedná se například o Poradnu pro cizince a uprchlíky, Bílý kruh bezpečí, obecně prospěšnou společnost Člověk v tísni, Centrum na podporu integrace cizinců, Kontaktní centrum pro cizince, Diakonie CČE, atd.

Styčný důstojník se pravidelně účastní „Expertní platformy Magistrátu města Plzně“ a také „Regionální platformy pro otázky integrace cizinců na území Plzeňského kraje“.

Dále se člen pracovní skupiny pro menšiny za Územní odbor Rokycany pravidelně účastní zasedání komise prevence kriminality v Rokycanech.

Tabulka č. 10 Existence koncepcí prevence kriminality na úrovni kraje a obcí

Kraj	Existence krajské koncepce prevence kriminality (název a období, pro něž je určena)	Počet obcí s koncepcí prevence kriminality
Plzeňský kraj	Koncepce prevence kriminality a sociálně patologických jevů Plzeňského kraje na léta 2013-2016	Plán prevence kriminality (minimálně dvouletý) jsou povinny zpracovat ty obce Plzeňského kraje, které žádají na realizaci projektu prevence kriminality o státní účelovou dotaci (v roce 2012 město Plzeň 10 projektů).

Každoročně je zpracována Výroční zpráva o realizaci protidrogové politiky Plzeňského kraje, která obsahuje informace o romské komunitě závislé na návykových látkách, informace poskytují organizace zabývající se protidrogovou politikou. Na Výroční zprávě spolupracuje krajská protidrogová koordinátorka s koordinátorkou pro romské záležitosti.

- **Realizace programů zaměřených na snížení výskytu a recidivy kriminality, rizikových forem chování či na ochranu obětí trestně činnosti; zhodnocení jejich vlivu na bezpečnostní situaci Romů a celkově v obci, příklady dobré praxe.**

V rámci Dotačního programu prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR byly Krajským úřadem plzeňského kraje realizovány dva projekty:

- Nový start
- Informovaný senior

Statutární město Plzeň realizovalo šest projektů prevence kriminality:

- Prevence sociálně patologických jevů
- Proměna Pixly
- Fotopasti – monitoring černých skládek
- Rozšíření kamerového systému na území MO Plzeň 4
- Bezpečnost seniorů II.
- Informační kampaň bezpečné město

Tabulka č. 11 Dostupnost programu asistence pro jednání s policií a dalšími úřady v kraji v roce 2012

Poskytovatel	Počet asistentů pro jednání s policií a dalšími úřady	Působnost (lokalita, kde působí)
-	-	-

Tabulka č. 12 Dostupnost programu romský mentor v kraji v roce 2012

Poskytovatel	Počet romských mentorů	Působnost (lokalita, kde působí)
TADY A TEĎ, o.p.s	-	město Plzeň a okolí

Program Mentoring realizovala v roce 2011 SPOLEČNOST TADY A TEĎ, o.p.s.. Informace o programu jsou uvedeny v textu výše, v části 3. Zhodnocení situace Romů v oblasti vzdělávání.

- ***Spolupráce krajských koordinátorů pro romské záležitosti s krajským ředitelstvím policie ČR a se styčným důstojníkem pro menšiny, přehled aktivit realizovaných ve vzájemné spolupráci v roce 2012.***

Do funkce styčného důstojníka pro menšiny byl v roce 2012 jmenován por. Mgr. Milan Nekola, který je v pravidelném kontaktu s krajskou koordinátorkou pro romské záležitosti a úzce s ní spolupracuje, zejména při řešení individuálních případů.

- ***Role krajského koordinátora při řešení problému užívání drog ze strany romských uživatelů, zhodnocení spolupráce s krajským protidrogovým koordinátorem.***

V roce 2012 pokračovala úzká spolupráce krajského koordinátora pro romské záležitosti s krajským protidrogovým koordinátorem.

- ***Zhodnocení dostupnosti programů primární, sekundární a terciární prevence pro uživatele návykových látek z vyloučených romských lokalit.***

V roce 2011 byl v Plzeňském kraji vyhlášen dotační program „Program podpory projektů protidrogové prevence v Plzeňském kraji 2012“.

V Plzeňském kraji jsou dále dostupné programy primární, sekundární a terciární prevence pro uživatele návykových látek nejen z vyloučených romských lokalit.

Organizace poskytující protidrogové služby v Plzeňském kraji jsou dostupné pro každého bez rozdílu etnické příslušnosti.

Organizace v PK zabývající se protidrogovou prevencí:

Společnost:	<i>Centrum protidrogové prevence a terapie, o.p.s.</i>
Druh služby:	Terénní program, Kontaktní centrum, drogové poradenství ve věznici, Programy následné péče

Společnost:	<i>Kotec, o.s.</i>
Druh služby:	Terénní program, Kontaktní centra

Společnost:	<i>Středisko křesťanské pomoci Plzeň</i>
Druh služby:	Terapeutická komunita Vršíček, sociální rehabilitace

Společnost:	<i>POINT14</i>
Druh služby:	Kontaktní centra, Terénní programy, Služby následné péče, Primární prevence, Nízkoprahový klub, Email help, Krizový telefon Save me

Společnost:	<i>Ulice - Agentura sociální práce, o.s.</i>
Druh služby:	Odborné sociální poradenství, Terénní programy

Společnost:	<i>Diecézní charita Plzeň</i>
Druh služby:	Sociální rehabilitace

Společnost:	<i>Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy</i>
Druh služby:	Odborné sociální poradenství

Společnost:	<i>Oblastní charita Horažďovice</i>
Druh služby:	Odborné sociální poradenství

Společnost: *Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, o.p.s.*
Druh služby: Odborné sociální poradenství

Společnost: *Občanská poradna Plzeň, o.s.*
Druh služby: Odborné sociální poradenství

Společnost: *Epoché, o.s.*
Druh služby: Telefonická krizová pomoc

Společnost: *Salesiánské středisko mládeže - dům dětí a mládeže Plzeň*
Druh služby: Odborné sociální poradenství

Dle sdělení sdružení POINT14, které disponuje zkušenostmi se skrytými uživateli drog (cizinci, etnické menšiny, skryté populace), příslušníci národnostních menšin využívají hlavně služby Výdejního automatu na injekční materiál. Ostatních služeb Kontaktního centra téměř nevyužívají. Často jsou distributory a samotnými uživateli heroinu a marihuany.

Zkušenosti se skrytými uživateli drog (cizinci, etnické menšiny, skryté populace) má rovněž KOTEC, o.s. v Terénních programech Tachovsko, Stříbrsko.

8.3 Migrace Romů

- ***Migrace Romů v rámci kraje, její příčiny a důsledky; postoj veřejných institucí k tomuto problému a existence specifických opatření v této oblasti.***

Na základě zkušeností organizace Člověk v tísni, o.p.s., je migrace v kraji spojena s bytovou situací jednotlivých obcí kraje. Osoby, které se ocitnou v bytové nouzi v důsledku ztráty bydlení, jsou nuceny využít jediné alternativní nabídky soukromých ubytoven nebo hledat oporu v rámci příbuzenské sítě. Migraci tedy určuje to, kde se v okolí nachází soukromá ubytovna, nebo to, kde v okolí žijí příbuzní jedince. V naprosté většině případů tyto osoby opouštějí danou obec, ale pohybují se stále v rámci daného regionu (např. Nýřansko, Horšovskotýnsko, Klatovsko), omezeně pak napříč těmito regiony, téměř vždy však stále na území Plzeňského kraje.

- ***Migrace Romů do zahraničí a podávání žádostí o politický azyl (existence problému v kraji; státy, kam nejčastěji Romové emigrují a příčiny jejich odchodu).***

Krajský úřad Plzeňského kraje nedisponuje konkrétními informacemi o míře migrace Romů do zahraničí či o jejich návratu. Rovněž nebyla v roce 2012 v Plzeňském kraji zaznamenána žádná odlivová vlna většího rozsahu Romů do zahraničí ani zpět.

- ***Popis situace těch Romů, kteří se vrátili zpět do ČR, identifikace problémů, kterým po návratu čelí;***

Tyto osoby jsou zcela odkázány na pomoc příbuzenských sítí, pokud nedošlo k jejich zpřetrhání v důsledku odcestování. Nejvýraznějším problémem po návratu ze zahraničí bývá otázka bytové situace. Pokud měly tyto osoby původně nájemní smlouvu k obecnímu bytu, kterou z důvodu cesty do zahraničí ukončily, nemají ve většině případů nárok na uzavření smlouvy nové. Často jim v místě původního bydliště zůstávají dluhy na nájemném, což je dalším důvodem, proč již obecní byt nemohou získat. Vstup na komerční trh s byty přitom komplikují zřejmé bariéry (etnické, vysoká finanční nákladovost). Jedinou alternativou je opět soukromá ubytovna.

- ***Postoj veřejných institucí k romským domácnostem, které se vrátily zpět do ČR a jejich činnost v této oblasti (např. snaha situaci koordinovaně řešit, realizace opatření v této oblasti, příklady dobré a špatné praxe).***

Údaje nejsou ve vztahu k příslušníkům romské menšiny dostupné.

9. ROZVOJ ROMSKÉ KULTURY A JAZYKA

- ***Zájem Romů o udržení si a rozvoj vlastní kultury a jazyka, (kdo je iniciátorem těchto aktivit – představitelé Romů, NNO, vzdělávací instituce, místní samospráva); zhodnocení míry naplnění jejich kulturních potřeb v kraji, identifikace překážek, které jim v tom brání.***

V roce 2012 byla ve městě Stříbře vytvořena Komise pro národnostní menšiny zabývající se mimo jiné kulturou Romů a pořádáním kulturních a vzdělávacích akcí.

Příkladem činnosti Komise pro národnostní menšiny města Stříbra v oblasti kultury je spuštěna fotosoutěž na téma „Chytila jsem u toho cikána, v dobrém světle“ pod patronátem známého fotografa Jindřicha Štreita. Projekt byl spuštěn jako propojení kulturní aktivity s podporou zaměstnanosti Romů. Projekt pobízí Romy k fotografování kolegů, rodičů, spolužáků apod., o kterých je známo, že pracují a chtějí pracovat, právě při práci. Ve spolupráci s Obcí Slováků v ČR byla pro děti Romů a Slováků uspořádána v roce 2012 Mikulášská besídka.

Komise dále chystá uspořádat výstavu, která by představila romské výtvarné umění a zaměřila by se na řadu úspěšných Romů, kteří „nejsou vidět“. Dále Komise plánuje představit téma holocaustu Romů. V prostorách muzea se Komise chystá uspořádat výstavu portrétů romských spisovatelů „Lačo lav sar maro“ (Dobré slovo je jako chleba).

- ***Existence podpory Romů v této oblasti ze strany veřejných institucí, kraje a obcí - včlenění tématu do strategií rozvoje kraje a obcí, míra zapojení příspěvkových organizací jako jsou muzea či jiné kulturní instituce do této oblasti, dotační podpora romské kultury a jazyka ze strany kraje a obcí.***

Dotační titul na podporu kulturních projektů v Plzeňském kraji, vyhlašovaný jako každoročně i v roce 2012, má ve svých Pravidlech dáno široké zaměření v oblasti kultury a to jak v otázce tematických okruhů, tak okruhu žadatelů.

Ve strategických kritériích Pravidel programu je mimo jiné stanovena preference projektů, které přispějí ke zlepšení přístupu k různým druhům a žánrům umění a seznámení se s nimi a projektů zvláštní společenské a občanské naléhavosti.

Díky široké obsažnosti nejsou z dotačního programu nijak vyčleněni ani Romové či organizace věnující se cílové skupině Romů. Proto se zmínění opakovaně stávají příjemci dotace na své projekty. V roce 2012 to bylo např. občanské sdružení Ponton, na projekt kulturně zábavného odpoledne zejména pro neorganizované děti a mládež nejen ze sociálně znevýhodněného prostředí (cca 80 % uživatelů o. s. Ponton tvoří Romové).

Odbor kultury Magistrátu města Plzně vyhlašuje každoročně grantové řízení na podporu, rozvoj a prezentaci celoroční kulturní a umělecké činnosti a dále grantový program na podporu kulturních projektů v tematických okruzích, v rámci těchto dotačních titulů lze žádat mj. o finanční prostředky na rozvoj romské kultury a jazyka.

Tabulka č. 10 Financování a přehled projektů na podporu romské kultury a jazyka v kraji za rok 2012

Kraj	Výše dotační podpory ze strany kraje	Přehled realizovaných projektů v roce 2012
Plzeňský kraj	8.459 000 Kč	Grantový program Plzeňského kraje v oblasti kultury pro rok 2012

- *Dostupnost výuky romského jazyka, dostupnost výuky oboru romistika v kraji, identifikace úspěšných projektů a příkladů dobré praxe v této oblasti.*

V Plzeňském kraji není v žádném oboru vyučován romský jazyk ani romistika.

10. HLAVNÍ DOPORUČENÍ KE ZLEPŠENÍ SITUACE ROMSKÉ MENŠINY A DALŠÍ DOPLNĚNÍ
--

- *Další postřehy k situaci Romů v kraji*

-

- *Náměty pro systémové změny na národní úrovni v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu.*

-